Γράφει η Νατάσα Στάμου
Δημοσιογράφος

Απόλυτη σύγχυση ευθυνώ ν και συναρμοδιότητες μεταξύ Υπουργείων, τοπικής, περιφερειακής και κεντρικής διοίκησης, ακόμη και για την πιο απλή διοικητική πράξη.

Πόσοι κρατικοί φορείς μπορεί να εμπλέκονται στη χωροταξία και τη διαχείριση μίας πλατείας; Πόσοι κρατικοί φορείς μπορεί να εμπλέκονται στην εκπόνηση και αξιολόγηση ενός (συγχρηματοδοτούμενου από εθνικούς και ευρωπαϊκούς πόρους) προγράμματος; Πόσα δικαιολογητικά μπορεί να χρειάζονται για να ρίξει ένας ψαράς τη βάρκα στη θάλασσα;

Η απλή, σχεδόν αυτονόητη απάντηση θα ήταν «ένας». Ή έστω δυο - τρεις. Στην Ελλάδα χρειάζονται επτά (7) φορείς για τη λειτουργία και διαχείριση της ιστορικής πλατείας Μητροπόλεως, τουλάχιστον τέσσερις (4) για την αξιολόγηση ενός Προγράμματος, και είκοσι τρία (23) δικαιολογητικά από διάφορες υπηρεσίες για να πέσει μία βάρκα στη θάλασσα και να ιδρυθεί μία μονάδα ιχθυοκαλλιέργειας.

Ας σημειωθεί ότι για την υλοποίηση κάθε δράσης, εκτός από τους άμεσα εμπλεκόμενους, με

τον ένα ή τον άλλο τρόπο σχετίζονται συχνά και πλείστοι άλλοι φορείς. Για παράδειγμα, για τη συλλογή των εγγράφων που πολλές φορές απαιτούνται ακόμα και για απλές διαδικασίες ο πολίτης, η οργάνωση της Κοινωνίας των Πολιτών, η επιχείρηση, ο κοινωνικός συνεταιρισμός, η βιοτεχνία κ.ά. θα πρέπει να σωρεύσει μία σειρά δικαιολογητικών από διαφορετικές υπηρεσίες, λαμβάνοντας με κάθε επισημότητα τις απαραίτητες σφραγίδες και υπογραφές, και περνώντας πολλαπλούς ελέγχους.

Σε κάποιες περιπτώσεις, μάλιστα, χρειάζεται η υπογραφή τριών διαφορετικών υπηρεσιών του ίδιου Υπουργείου που είτε βρίσκονται σε διπλανά γραφεία και δεν επικοινωνούν (διοικητικά και ουσιαστικά) μεταξύ τους είτε εδράζονται σε απομακρυσμένα κτήρια με αποτέλεσμα, σε κάθε περίπτωση, τη βέβαιη ταλαιπωρία του πολίτη ή του εκπροσώπου ενός νομικού προσώπου.

Όπου «λαλούν πολλά κοκόρια αργεί να ξημερώ σει»

Η λαϊκή αυτή ρήση ταιριάζει απόλυτα στην περίπτωση της Ελλάδας, όπου παρατηρούνται συνεχώς αδικαιολόγητες καθυστερήσεις. Την ίδια στιγμή, ο πολίτης βρίσκεται εγκλωβισμένος σε ένα «**μη κυβερνήσιμο λαβύρινθο χιλιάδων επικαλυπτομένων αρμοδιοτήτων,** χιλιάδων φορέων και υπηρεσιών δίχως σχέδιο και προορισμό, χωρίς ενιαίο κέντρο συντονισμού, χωρίς κατεύθυνση», όπως περιέγραψε χαρακτηριστικά την κατάσταση του ελληνικού κράτους σε πρόσφατο άρθρο του ο δημοσιογράφος Παύλος Τσίμας.

Ως το «μεγαλύτερο εμπόδιο για την αξιοποίηση των κοινοτικών πόρων, που πρέπει να αντιμετωπίσει άμεσα η ελληνική κυβέρνηση», ανέφερε μάλιστα και σε συνέντευξή του στην Αθήνα τον περασμένο Ιούλιο ο Επίτροπος Περιφερειακής Πολιτικής της ΕΕ, Γιοχάνες Χαν, «τη σύγχυση ευθυνών, δηλαδή τις συναρμοδιότητες μεταξύ υπουργείων, αλλά και μεταξύ τοπικής, περιφερειακής και κεντρικής διοίκησης».

Ο κ. Χαν τόνισε πως η απλούστευση της γραφειοκρατίας είναι μία από τις σημαντικότερες προϋποθέσεις για την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας, μην παραλείποντας να αναφέρει ότι οι επικαλύψεις αρμοδιοτήτων επηρεάζουν καταλυτικά και την απορρόφηση πόρων από το Κοινωνικό Ταμείο προς όφελος των ανέργων. Η ελληνική απορρόφηση κονδυλίων για τους κοινωνικά και οικονομικά αποκλεισμένους αγγίζει **ποσοστό χαμηλότερο από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης**
, τη στιγμή που η χώρα μαστίζεται από την ανεργία.

Κατάτμηση ευθύνης και επικαλύψεις φορέων

Οι αριθμοί απεικονίζουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο την απαράδεκτη κατάσταση δομής και λειτουργίας της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης, με την ταχύτητα, την απλούστευση και την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών που ακολουθούνται να παραμένει μέχρι σήμερα επί της ουσίας μονάχα άσκηση επί χάρτου.

Οι συναρμοδιότητες των δημόσιων φορέων αποτελούν αν όχι τη σημαντικότερη, μία από τις κυρίαρχες αιτίες πολλαπλών καθυστερήσεων και γραφειοκρατικών αγκυλώσεων στην Ελλάδα για την υλοποίηση της όποιας δράσης.

Σχετίζονται δε με την έννοια της συνευθύνης, καθώς **ουδείς φέρει ακέραια την ευθύνη για όποια ενέργεια.** Αντιθέτως, η ευθύνη κατακερματίζεται, διασπείρεται ανάμεσα στους δεκάδες εμπλεκόμενους φορείς και υπηρεσίες, με αποτέλεσμα κανείς να μην είναι απόλυτα υπεύθυνος για τίποτα. Είναι όλοι συνυπεύθυνοι, συνυπογράφοντες, συνδιοικούντες. Και ως εκ τούτου, όλοι αναλόγως και αντιστοίχως ελεγχόμενοι. Ή μήπως όχι; Ως προς τον έλεγχο ενίοτε μπορεί και να υπάρχουν διαφοροποιήσεις, αλλά αυτό ας το αφήσουμε για την ώρα κατά μέρος…

Λύσεις υπάρχουν;

Οι προτάσεις που έχουν κατά καιρούς δει το φως της δημοσιότητας από πανεπιστημιακούς, ερευνητικούς, κοινωνικούς, συνδικαλιστικούς ή άλλους συλλογικούς φορείς είναι ποικίλες και εκτείνονται από την οριοθέτηση των πεδίων της πολιτικής κάθε Υπουργείου ως τον ορισμό ενός υπεύθυνου (leader) για κάθε οριζόντια δράση, με αρμοδιότητες συντονισμού και ελέγχου χρονοδιαγραμμάτων, κονδυλίων, κόστους και οφέλους. Πρόκειται για μοντέλα διοίκησης που εφαρμόζονται με επιτυχία σε κρατικούς φορείς ευρωπαϊκών χωρών ή σε οργανισμούς της Κοινωνίας των Πολιτών.

Μία απλή αντιγραφή σαφώς, δε θα απέδιδε δίχως προηγούμενη διαβούλευση και ανάλογη προσαρμογή στα ελληνικά δεδομένα, την ελληνική κουλτούρα και νοοτροπία. Δε θα ήταν διόλου επιτυχής αν δεν συνοδευόταν από την **κωδικοποίηση της νομοθεσίας** για κάθε ζήτημα, που παραμένει μέχρι σήμερα επιτακτικό ζητούμενο.

Το **υπάρχον ρυθμιστικό πλαίσιο** χαρακτηρίζεται από μία μάλλον χαμηλή ποιότητα σχεδιασμού και την παρουσία πλήθους επικαλύψεων και αντιθετικών διατάξεων. Το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης έχει ήδη κάνει κάποια βήματα προς την επίλυση της χρόνιας αυτής παθογένειας της ελληνικής δημόσιας διοίκησης, αλλά βρισκόμαστε μόνο στην αρχή. Το Υπουργείο μετρά μόλις λίγους μήνες ζωής και οι όποιες προσπάθειες περιορίζονται κυρίως μέχρι σήμερα περισσότερο σε διαπιστώσεις της υπάρχουσας κατάστασης και διαβουλεύσεις παρά σε πράξεις και απλοποιήσεις διαδικασιών.

